

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна
акад. Віль БАКІРОВ
« 01 » 2020 р.

ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ ЗА ФАХОМ

для студентів спеціальності 292 — «Міжнародні економічні відносини», освітньо-професійної програми «Міжнародний бізнес» другого (магістерського) рівня вищої освіти

Затверджено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

Протокол № 3 від 29.09.2020 р.

Затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол № 2 від 29.09. 2020 р.

Затверджено на засіданні Вченої ради факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол № 3 від 30.09. 2020 р.

Програма комплексного атестаційного екзамену за фахом: для студентів спеціальності 292 — «Міжнародні економічні відносини», освітньо-професійної програми «Міжнародний бізнес» другого (**магістерського**) рівня вищої освіти.

Укладачі:

проф., д.е.н. Архієреєв С.І.

доц., к.е.н. Дерід І.О.

доц., к.е.н. Григорова-Беренда Л.І.

доц., к.юрид.н. Новікова Л.В.

доц., к.е.н. Соболева М.В.

проф., д.е.н. Шкодiна І.В.

Загальні положення

Атестаційний екзамен – це комплексна перевірка знань студентів з фахових дисциплін, передбачених навчальним планом. Проводиться в 3 семестрі.

Основним науково-методичним документом, що регламентує зміст комплексного атестаційного екзамену, є його програма. Вона спрямована на забезпечення всебічного підходу до оцінки теоретичної, методичної та практичної підготовки студентів, до виявлення рівня їх підготовки до майбутньої професійної діяльності.

Для успішного складання комплексного атестаційного екзамену за фахом студент має оволодіти такими загальними та фаховими компетентностями і демонструвати такі програмні результати навчання за освітньо-професійною програмою «Міжнародний бізнес» спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» другого (магістерського) рівня вищої освіти:

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність до усної та письмової професійної комунікації іноземною мовою/іноземними мовами.

ЗК3. Здатність систематизувати та синтезувати інформацію з різних джерел, використовуючи інноваційні підходи та технології, програмне забезпечення з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів МEB.

ЗК4. Здатність працювати самостійно та в команді, вміти брати на себе ініціативу і відповідальність, мотивувати та керувати роботою інших для досягнення поставлених цілей;

Фахові компетентності

ФК2 Здатність аналізувати моделі розвитку національних економік і визначати їхню роль у сучасній світогосподарській системі.

ФК4. Здатність оцінювати масштаби діяльності глобальних фірм та їхні позиції на світових ринках.

ФК5. Здатність застосовувати кумулятивні знання, науково-технологічні досягнення, інформаційні технології для осягнення сутності феномену нової економіки, виявлення закономірностей та тенденцій новітнього розвитку світового господарства.

ФК6. Знання та розуміння принципів соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів МEB і їхнього впливу на економічний розвиток країн.

ФК7. Здатність аналізувати й оцінювати геоекономічні стратегії країн з позиції національних економічних інтересів.

ФК8. Здатність прогнозувати тенденції розвитку міжнародних ринків з урахуванням кон'юнктурних змін.

ФК9. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації

ФК10. Здатність продукувати гіпотези, визначати наукові проблеми, мету, предмет та об'єкт дослідження

ФК12. Здатність застосовувати кумулятивні знання, наукові досягнення, інформаційні технології при здійсненні досліджень у сфері МEB.

ФК 13. Здатність розуміння специфіки та форм ведення бізнесу в умовах міжнародної інтеграції.

ФК 14. Здатність аналізувати та застосовувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин в аспекті міжнародного бізнесу.

ФК15. Здатність здійснювати податкове планування та податкову оптимізацію в міжнародному бізнесі.

ФК16. Здатність розробляти стратегію, в тому числі інноваційну, та застосовувати інструменти системного інституційного управління міжнародним бізнесом;

Програмні результати навчання

ПРН1. Демонструвати знання та навички з ділових комунікацій у сфері міжнародних економічних відносин, а також ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, включаючи усну та письмову комунікацію іноземною мовою/іноземними мовами

ПРН2. Демонструвати неординарні підходи у розв'язанні практичних завдань, уміння креативно мислити, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах використання різних діагностичних методологій провідних міжнародних організацій

ПРН3. Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи інноваційні підходи та технології, програмне забезпечення з метою розв'язання практичних завдань з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів МЕВ

ПРН4. Приймати обґрунтовані рішення, працювати самостійно і в команді, брати на себе ініціативу та відповідальність, мотивувати та керувати роботою інших для досягнення поставлених цілей, забезпечувати якість виконуваних робіт, аргументувати результативність економічної діяльності у мінливому середовищі

ПРН5. Демонструвати дослідницькі навички, ідентифікувати наукові та практичні проблеми, готувати наукові тексти та доповіді, здійснювати публічну апробацію результатів досліджень

ПРН6. Аналізувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти, грамотно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали, вести прикладні аналітичні розробки, професійно готувати аналітичні матеріали з метою формування пропозиції налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації.

ПРН7. Досліджувати й аналізувати моделі розвитку національних економік та обґрунтовувати заходи досягнення їх стратегічних цілей в умовах трансформації світогосподарських відносин.

ПРН8. Здійснювати пошук і вибір адаптивних моделей вирівнювання дисбалансів та нівелювання загроз глобального розвитку.

ПРН9. Здійснювати моніторинг, аналіз, оцінку діяльності глобальних фірм (корпорацій, стратегічних альянсів, консорціумів, синдикатів, трастів тощо) з метою ідентифікації їхніх конкурентних позицій та переваг на світових ринках

ПРН10. Демонструвати розуміння закономірностей та тенденцій новітнього розвитку світового господарства і феномену нової економіки з урахуванням процесів інтелектуалізації, інформатизації та науково-технологічного обміну.

ПРН11. Розуміти сутність соціального виміру глобального економічного розвитку та імплементувати принципи соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів МEB.

ПРН12. Визначати геоекономічні стратегії країн та їхні регіональні економічні пріоритети з урахуванням національних економічних інтересів і безпекової компоненти міжнародних економічних відносин у контексті глобальних проблем людства й асиметричності розподілу світових ресурсів.

ПРН14. Усвідомлювати необхідність самонавчання впродовж усього життя та постійного самовдосконалення; прагнути професійного зростання, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін і застосування міждисциплінарного підходу у формуванні знань.

ПРН15. Вміти продукувати гіпотези, визначати наукові проблеми, мету, предмет та об'єкт дослідження

ПРН17. Вміти застосовувати кумулятивні знання, наукові досягнення, інформаційні технології при здійсненні досліджень у сфері МEB; інтерпретувати результати проведених досліджень, вміти їх презентувати, знаходити засоби розв'язання проблем і прогнозувати майбутні наслідки прийнятих рішень.

ПРН18 Розуміти специфіку та форм ведення бізнесу в умовах міжнародної інтеграції.

ПРН19 Аналізувати та застосовувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин в аспекті міжнародного бізнесу.

ПРН20 Здійснювати податкове планування та податкову оптимізацію в міжнародному бізнесі.

ПРН21. Розробляти стратегії, в тому числі інноваційні, та застосовувати інструменти системного інституційного управління міжнародним бізнесом

Порядок створення, організації та роботи екзаменаційної комісії регламентується «Положенням про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії для атестації здобувачів вищої освіти, які отримують ступінь бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра, спеціаліста, магістра) в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна» (№ 0202-1/215 від 03.06.2015 р) зі змінами, внесеними рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна від 27.03.2017 р., протокол № 5, введеним у дію наказом ректора № 0201-1/146 від 18.04.2017 р.), «Положенням про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна» (№ 0202-1/155 від 21.04.2017 р.) зі змінами, внесеними рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна від 27.04.2018 р., протокол № 5, введеним в дію наказом ректора № 0202-1/234 від 14.05.2018 р., та змінами, внесеними рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна від 25.06.2018 р., протокол № 7, введеним в дію наказом ректора № 0211-1/342 від 10.07.2018 р.

Критерії оцінювання письмових відповідей на комплексному атестаційному екзамені

Критерії оцінювання:

- «5» відмінно – 100-90 балів;
- «4» добре – 89-70 балів;
- «3» задовільно – 69-50 балів;
- «2» незадовільно – 49-1 балів.

***УВАГА!** У разі використання заборонених джерел студент на вимогу члена екзаменаційної комісії залишає аудиторію та одержує загальну незадовільну оцінку (0 балів).*

Форма екзаменаційних завдань:

1. Тести: 20 тестових завдань – по 3 бали за кожну вірну відповідь (тести мають лише один правильний варіант відповіді);
2. Два теоретичних питання – максимум по 20 балів за повну, правильну відповідь на кожне з питань (максимальний бал ставиться за умови наявності у вірній відповіді студента власного судження, критичного осмислення, демонстрації розуміння предметної області, творчого підходу, здатності вирішувати проблемне питання), при відсутності або неправильній відповіді на теоретичне питання – 0 балів.

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

Завдання для комплексного атестаційного екзамену складаються з наступних дисциплін:

- «Міжнародне економічне право»
- «Міжнародний бізнес в умовах економічної інтеграції»
- «Україна в системі світогосподарських зв'язків»
- «Сучасні транснаціональні корпорації»

ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Дисципліна «Міжнародне економічне право»

Тема 1. Міжнародне економічне право та його сучасні доктрини.

Поняття міжнародного економічного права, його сучасні доктрини. Джерела міжнародного економічного права. Міжнародний договір у системі джерел міжнародного економічного права. Положення Закону України «Про міжнародні договори України». Основні види міжнародних договорів. Міжнародний звичай як джерело міжнародного економічного права. Рішення міжнародних організацій та міжнародних судів та їх значення як джерел міжнародного економічного права. Поняття принципів міжнародного економічного права. Система принципів міжнародного економічного права. Основні принципи міжнародного економічного права. Спеціальні принципи міжнародного економічного права. Нормативне закріплення принципів міжнародного економічного права.

Тема 2. Суб'єкти міжнародного економічного права.

Держава як основний суб'єкт міжнародного економічного права. Поняття імунітету держави в міжнародному економічному праві. Україна як самостійний суб'єкт міжнародного економічного права.

Поняття міжнародної економічної організації. Правовий статус міжнародної економічної організації як суб'єкта міжнародного економічного права. Характеристика міжнародних економічних організацій в системі ООН.

Поняття міжнародного спору. Специфіка вирішення міжнародних економічних спорів. Загальна характеристика засобів вирішення спорів, що виникають у міжнародних економічних відносинах.

Дисципліна «Міжнародний бізнес в умовах економічної інтеграції»

Тема 3. Теоретичні підходи до дослідження міжнародної економічної інтеграції

Сутність категорії «економічна інтеграція». Сутність категорії «міжнародна економічна інтеграція». Розробка проблем міжнародної економічної інтеграції вітчизняними економістами. Зарубіжні економічні концепції і школи міжнародної економічної інтеграції.

Тема 4. Міжнародна економічна інтеграція як форма взаємодії господарюючих суб'єктів.

Основні напрямки міжнародної економічної інтеграції на мікро-, мезо- та макрорівні. Мікрорівень: стратегічні альянси, злиття та поглинання фірм, спільні підприємства, ТНК, об'єднання підприємств. Стратегії інтеграції підприємств: вертикальна, горизонтальна, діагональна та змішана інтеграція. Екстернальна та інтернальна інтеграція. Мезорівень: транскордонні регіони,

міжрегіональні економічні зони, міжнародні кластери. Макрорівень: зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз, політичний союз.

Тема 5. Економічний аналіз наслідків для міжнародного бізнесу вступу країн у торговельно-економічні союзи

Теорія ефектів митних союзів. Динамічні ефекти від приєднання країн до торговельно-економічних груп. Вплив інтеграційних процесів на економічне зростання.

Тема 6. Інтеграційні процеси у Західній Європі і їх вплив на міжнародний бізнес

Етапи західноєвропейської інтеграції. Основні етапи формування митного союзу в рамках ЄС. Єдиний митний тариф як інструмент торговельної політики ЄС. Інституційна система і фінансові ресурси ЄС. Загальна сільськогосподарська політика ЄС. Загальна торгова політика. Економічні відносини з третіми країнами. Особливості єдиної зовнішньоторговельної політики ЄС. Проблеми розширення ЄС і його подальшого розвитку. Інтеграційні угруповання в Європі. Вплив на міжнародний бізнес України статусу асоційованого члену ЄС.

Тема 7. Інтеграційні процеси у Центрально-Східній Європі.

Інтеграційні угруповання Центрально-Східної Європи. Перспективи приєднання країн Центральної і Східної Європи до ЄС. СНД, ГУАМ, Організації Чорноморського економічного співробітництва як інтеграційні утворення, до складу яких входить частина країн ЦСЄ.

Тема 8. Основні напрямки інтеграції Північної та Латинської Америки.

Передумови та особливості північноамериканської інтеграції. Основні положення угоди НАФТА, позитивні і негативні ефекти НАФТА, припинення дії НАФТА та введення USMCA. Загальна характеристика латиноамериканської економічної інтеграції. Інтеграційні процеси в Меркосур. Економічна інтеграція в межах Андської групи. Інтеграційні процеси в КАРІКОМ.

Тема 9. Особливості інтеграційних процесів в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні.

Загальна характеристика інтеграційних тенденцій в країнах, що розвиваються. Особливості азіатсько-тихоокеанської економічної інтеграції. Асоціація країн Південно-Східної Азії (АСЕАН). Інвестиційна зона АСЕАН: цілі, основні напрямки створення і результати. Взаємне економічне співробітництво. АТЕС: цілі та напрямки діяльності. організаційна структура. Торгова та інвестиційна лібералізація в АТЕС: напрямки, складності проведення та результати.

Тема 10. Інтеграція на африканському континенті .

Економічна інтеграція в Західній Африці. Економічне співтовариство країн Західної Африки (ЕКОВАС). Валютне та економічне співробітництво країн Центральної Африки. Центральноафриканське валютно-економічне співтовариство (СЕМАК). Інтеграційні процеси в Південній і Східній Африці. БРІКС як особливе інтеграційне утворення країн різних континентів.

Дисципліна «Україна в системі світогосподарських зв'язків»

Тема 11. Україна і сучасний світ.

Концептуальні засади соціально-економічного розвитку України. Геоелектронічна стратегія. Порівняльний аналіз основних макроекономічних показників. Проблеми входження до світової економіки та міжнародних ринків. Україна і СОТ. Україна і Європейський Союз.

Сучасні умови та фактори участі України у світогосподарських зв'язках. Загальна та покомпонентна характеристика природно-ресурсного потенціалу країни. Структура господарства країни. Соціально-економічні особливості розвитку. Розвиток пріоритетних сфер економіки. Місце України на економічній мапі світу. Умови для включення України в загальноєвропейський процес інтеграції і участі в регіональному співробітництві.

Україна й глобальні проблеми сучасності.

Тема 12. Зовнішня торгівля та інвестиційні зв'язки України: стан та перспективи.

Загальний зовнішньоторговельний обіг та його сальдо. Особливості динаміки зовнішньоторговельного обігу, його географічна сегментація.

Структура зовнішньої торгівлі України. Коефіцієнт варіації експорту і імпорту за регіонами України. Питома вага продукції, виготовленої з давальницької сировини і її структура. Основні партнери з бартерних операцій.

Зовнішня торгівля послугами. Значення міжнародних транспортних коридорів (МТК) для інтегрування її у світову господарчу структуру. Головні партнери з операцій послугами.

Туристичний потенціал України. Основні центри туристичного бізнесу України. Показники обміну туристами між Україною та іншими країнами світу. Розподіл туристичних потоків у межах України. Основні країни, з яких прибувають туристи в Україну. Види туристичної діяльності. Домінуючі напрямки виїзду українських туристів і показники за окремими країнами.

Регулювання інвестування в Україні. Стан інвестиційних зв'язків України. Інвестиційний клімат України. Найбільш привабливі для іноземного інвестора галузі економіки України. Країни – головні інвестори України. Найбільш привабливі регіони для іноземних

інвестицій.

Тема 13 . Україна у міждержавній міграції трудових ресурсів.

Оцінка трудових ресурсів України. Рівень освіти і інтелектуальний потенціал трудових ресурсів; його вплив на розвиток наукомістких та високотехнологічних виробництв. Міграційна рухомість населення України та її окремих регіонів. Трудова та освітня міграція. Нелегальна міграція. Негативні наслідки міграції населення.

Тема 14. Зовнішні зв'язки України з країнами та регіонами світу.

Зовнішньоекономічні відносини України: товарна та географічна структура і її динаміка.

Зовнішня торгівля з країнами Європи. Торгово-економічні відносини з країнами Азії. Чинники та перспективи розвитку зовнішньоекономічних зв'язків з країнами Перської затоки.

Торгово-економічні відносини з країнами Америки. Товарообіг та інші види економічних відносин з США, Канадою, Аргентиною. Головні торгові партнери на Африканському континенті. Стан економічних відносин з Австралією і Океанією.

Скорочення тогівельно-економічних відносин з країнами СНД: причини та наслідки.

Дисципліна «Сучасні транснаціональні корпорації»

Тема 15. Транснаціональні корпорації як суб'єкт міжнародного бізнесу

Мотивація інтернаціоналізації господарської діяльності. Спонукальні мотиви зарубіжного підприємництва. Причини появи міжнародних компаній. Місце ТНК в міжнародному бізнесі.

Загальна характеристика, сутність та ознаки ТНК. Визначення транснаціональної корпорації, різні підходи до визначення ТНК. Критерії, що застосовуються для визначення ТНК. Організація об'єднаних націй щодо діяльності ТНК. Індекс транснаціоналізації та порядок його обрахунку.

Критерії приналежності до ТНК. Етапи еволюції транснаціональної діяльності корпорацій та типів ТНК: пул, трест, концерн, конгломерат, холдинг, консорціум, картель, синдикат, транснаціональний стратегічний альянс (ТСА), сумісне підприємництво як організаційна форма інтеграції компаній (визначення, особливості, мета створення; правові засади існування; переваги та недоліки об'єднання; централізація і децентралізація функцій (виробництво (якщо є), фінанси, маркетинг, збут, НДДКР тощо). Класифікація ТНК за ступенем інтернаціоналізації: інтернаціональні корпорації, багатонаціональні (мультинаціональні) корпорації (МНК), глобальні корпорації. Класифікація ТНК в залежності від принципів взаємовідносин материнської компанії з дочірніми підприємствами: етноцентричний тип, поліцентричний тип,

регіоцентричний, геоцентричний. Порівняльна характеристика за характеристичними ознаками.

Організаційно-юридична структура ТНК. Країна базування. Країна, що приймає. Класифікація закордонних підрозділів. Основні типи організаційної структури ТНК: функціональна, продуктова, відокремлена, географічна, матрична

Сутність та характеристики середовища функціонування ТНК. Основні поняття та характеристики внутрішнього середовища функціонування ТНК. Параметри та характеристики зовнішнього середовища функціонування ТНК: правове, економічне і політичне середовище функціонування ТНК. Відносини ТНК з країною перебування: переваги та недоліки

Тема 16. Стратегії транснаціональних компаній, особливості їх формування та реалізації.

Еволюція організаційних форм ведення бізнесу та підходів до розробки і впровадження стратегій. Конкурентні переваги та ключові компетенції транснаціональних корпорацій. Елементи стратегічного вибору та розробка стратегії ТНК: чітке формулювання місії та мети, аналіз і діагностика внутрішнього та зовнішнього середовища, стратегічний вибір, розробка стратегії, впровадження стратегії, контроль за реалізацією стратегії.

Різновиди стратегій транснаціональних компаній. Глобальні стратегії; багатонаціональна стратегія та її адаптація до місцевих потреб, врахування умов ведення бізнесу в приймаючій країні та потреб її національного ринку. Вплив використання методів стратегічного управління на результативність діяльності ТНК. Фактори розроблення ефективної стратегії. Основні фактори стратегії успіху міжнародної компанії. Стратегія господарювання. Різновиди стратегії на вступ у ринок: стратегія низьких витрат; стратегія диференціювання товару; стратегія концентрації. Стратегії виходу з ринку як різновид стратегій транснаціональних компаній. Мотиви та способи виходу з ринку. Процес прийняття рішення щодо вилучення внутрішніх інвестицій. Характерні риси сучасної стратегії ТНК.

Структура управління ТНК як фактор реалізації стратегій ТНК. Функціональна структура управління ТНК. Матрична структура управління ТНК

Сутність та різновиди маркетингових стратегій ТНК. Корпоративна стратегія щодо міжнародної експансії ТНК, її чинники та складові.

Тема 17. Економічний механізм транснаціональних корпорацій

Сутність та фактори економічного механізму ТНК.

Складові економічного механізму функціонування ТНК. Податкові умови функціонування ТНК: структура оподаткування; порівняльний рівень оподаткування основних операцій та результатів діяльності; національний та резидентський підходи до оподаткування; режими та умови уникнення подвійного оподаткування; наявність податкових пільг.

Організаційні та економічні методи оптимізації оподаткування транснаціональними корпораціями.

Податковий менеджмент ТНК та міжнародне позиціонування активів. Вплив національного регулювання на функціонування економічного механізму функціонування ТНК. Способи обмеження трансферту фінансових ресурсів між підрозділами ТНК у різних країнах базування. «Блоковані фонди» ТНК та управління ними. Фронтвані кредити. Непов'язаний експорт, примусове реінвестування прибутків.

Трансфертні ціни, їх сутність, характеристика, моделі та роль у економічному механізмі ТНК.

Моделі діяльності ТНК.

Тема 18. Регулювання діяльності транснаціональних корпорацій

Сутність і необхідність регулювання діяльності ТНК у сучасних умовах. Наддержавне регулювання діяльності транснаціональних компаній. Еволюція регулювання діяльності ТНК на міжнародному рівні. Діалектика дво- та багатостороннього регулювання

Діяльність ООН з визначення правил поведінки ТНК. Комісія ООН з ТНК, розроблення Кодексу поведінки ТНК.

Політика ОЕСР з регулювання діяльності транснаціональних компаній; Комітет з міжнародних інвестицій і ТНК; Декларація країн ОЕСР про міжнародні інвестиції і ТНК; Угода про ТНК країн-членів ОЕСР. Зобов'язання ТНК згідно з угодою про ТНК країн-членів ОЕСР (загальна політика, надання інформації, конкуренція, фінанси і податки, наука і технології, екологія).

Особливості регулювання ТНК в Європейському Союзі.

Адаптація ТНК до умов наддержавного регулювання їхньої діяльності: державно-приватні компанії зі страхування іноземних інвестицій, Корпорація із захисту закордонних інвестицій (США), Корпорація з гарантій закордонних інвестицій (Велика Британія); система захисту іноземних інвестицій ТНК в інших країнах. Багатостороння агенція гарантування інвестицій (БАГІ). Обопільні умови про захист і стимулювання іноземних інвестицій.

Цілі, методи та інструменти регулювання діяльності ТНК державами-реципієнтами. Різні моделі державної політики щодо допуску ТНК до національної економіки.

ПИТАННЯ ДО КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

для студентів спеціальності “Міжнародні економічні відносини”,
освітньо-професійної програми «Міжнародний бізнес»
(рівень вищої освіти – **магістр**)

1. Держава як основний суб’єкт міжнародного економічного права.
2. Джерела міжнародного економічного права.
3. Завдання та функції Багатостороннього агентства з гарантій інвестицій (МАГІ).
4. Загальна характеристика засобів вирішення спорів, що виникають у міжнародних економічних відносинах
5. Механізм врегулювання спорів в СОТ.
6. Міжнародна економічна організація як суб’єкт міжнародного економічного права.
7. Міжнародний договір у системі джерел міжнародного економічного права.
8. Нормативне закріплення принципів міжнародного економічного права.
9. Положення Закону України «Про міжнародні договори України».
10. Поняття імунітету держави в міжнародному економічному праві.
11. Порядок укладання, внесення змін та припинення дії міжнародних економічних договорів.
12. Правовий статус МВФ.
13. Рішення міжнародних організацій та міжнародних судів та їх значення як джерел міжнародного економічного права.
14. Спеціальні принципи міжнародного економічного права.
15. Система принципів міжнародного економічного права
16. Україна як самостійний суб’єкт міжнародного економічного права.
17. Характеристика міжнародних економічних організацій в системі ООН.
18. Розробка проблем міжнародної економічної інтеграції вітчизняними економістами.
19. Зарубіжні економічні концепції і школи міжнародної економічної інтеграції.
20. Сутність категорії «економічна інтеграція».
21. Сутність категорії «міжнародна економічна інтеграція»
22. Основні напрямки міжнародної економічної інтеграції на мікро-, мезо- та макрорівні.
23. Мікрорівень міжнародної економічної інтеграції: екстернальна та інтернальна інтеграція. Стратегії інтеграції підприємств: вертикальна, горизонтальна, діагональна та змішана інтеграція.

24. Міжнародні стратегічні альянси: сутність, форми (об'єднання підприємств, створення спільного підприємства, створення картелю)
25. Злиття та поглинання фірм
26. Спільні підприємства
27. Об'єднання підприємств.
28. Мезорівень міжнародної економічної інтеграції
29. Транскордонні регіони
30. Міжрегіональні економічні зони
31. Міжнародні кластери.
32. Макрорівень міжнародної економічної інтеграції.
33. Зона вільної торгівлі.
34. Митний союз.
35. Спільний ринок.
36. Економічний союз.
37. Політичний союз.
38. Ефект створення та ефект відхилення торгівлі Я. Вайнера.
39. Теорія митних союзів Дж. Міда.
40. Динамічні ефекти від приєднання країн до торговельно-економічних груп.
41. Вплив інтеграційних процесів на економічне зростання.
42. Етапи західноєвропейської інтеграції.
43. Основні етапи формування митного союзу в рамках ЄС.
44. Єдиний митний тариф як інструмент торговельної політики ЄС.
45. Інституційна система і фінансові ресурси ЄС.
46. Спільна сільськогосподарська політика ЄС.
47. Проблеми розширення ЄС і його подальшого розвитку.
48. Інтеграційні угруповання в Західній Європі паралельно з ЄС: Шенгенська зона, Скандинавські країни ЄС, Веймарський трикутник, Балтійські країни, Бенілюкс.
49. Вплив на міжнародний бізнес України статусу асоційованого члену ЄС.
50. Регіон Центрально-Східної Європи. Інтеграційні угруповання Центрально-Східної Європи. Вхід ряду країн ЦСЄ до ЄС.
51. Країни Вишеградської групи і їх шлях до ЄС. Досвід для України.
52. Основні напрямки співробітництва країн СНД, проблеми, трансформації, перспективи
53. ГУАМ: сутність цього інтеграційного утворення, причини виникнення, проблеми та перспективи
54. Організації Чорноморського економічного співробітництва: сутність, задачі, порядок функціонування
55. Передумови та особливості північноамериканської інтеграції.
56. Основні положення угоди НАФТА. Позитивні і негативні ефекти НАФТА. Нова угода між США, Канадою та Мексикою (USMCA).
57. Загальна характеристика латиноамериканської економічної інтеграції. Інтеграційні процеси в Меркосур.

58. Економічна інтеграція в рамках Андської групи. Інтеграційні процеси в КАРІКОМ
59. Загальна характеристика інтеграційних тенденцій в країнах, що розвиваються.
60. Особливості азіатсько-тихоокеанської економічної інтеграції.
61. Асоціація країн Південно-Східної Азії (АСЕАН): створення, сутність, члени, задачі, інвестиційна зона АСЕАН, трансформації та перспективи
62. АТЕС: цілі та напрямки діяльності. організаційна структура. Торгова та інвестиційна лібералізація в АТЕС: напрямки, складності проведення та результати.
63. Економічна інтеграція в Африці: специфіка, форми
64. Економічне співтовариство країн Західної Африки (ЕКОВАС).
65. Центральнаафриканське валютно-економічне співтовариство (СЕМАК).
66. Інтеграційні процеси в Південній і Східній Африці: COMESA, SADC, Комісія країн басейну Індійського океану, Східноафриканське співтовариство (САС),
67. БРІКС як особливе інтеграційне утворення країн різних континентів: створення, члени (існуючі думки щодо причин саме такого складу), прояви взаємодії, мета.
68. АПК, співвідношення між його складовими в Україні та високорозвинених країнах світу.
69. Головні торговельні партнери України.
70. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
71. Державне регулювання інвестиційної діяльності та джерела її фінансування в Україні.
72. Державні гарантії захисту іноземних інвестицій в Україні.
73. Економічні відносини України з країнами Європи, Азії, Америки, Африки.
74. Експортний потенціал і конкурентоспроможність. Експортний потенціал окремих галузей економіки України.
75. Зовнішня торгівля України: динаміка, географічна і товарна структура. Конкурентоспроможність українських товарів на світових ринках.
76. Зона вільної торгівлі з ЄС: перспективи для України.
77. Інвестиційна привабливість регіонів України. Об'єкти та суб'єкти інвестиційної діяльності.
78. Інвестиційні зв'язки України: чинники, стан, перспективи, географічна та галузева структура.
79. Інтеграція України у сучасну світогосподарську систему. Передумови, особливості та шляхи інтеграції. Інтеграційні пріоритети.
80. Міжнародна економічна діяльність держави: природа, визначення, суб'єкти.
81. Україна в міждержавній трудовій міграції робочої сили.

82. Міжнародне виробниче кооперування, місце в ньому України.
83. Міжнародний валютний фонд (МВФ) та його роль у глобальній економічній політиці. Україна – МВФ.
84. Міжнародні транспортні коридори (МТК), участь у них України.
85. Напрями удосконалення структури експорту України.
86. Тарифні й нетарифні методи регулювання зовнішньої торгівлі України. Форми й методи сучасної міжнародної та зовнішньої торгівлі. Показники зовнішньої торгівлі.
87. Платіжний баланс України та методи його регулювання.
88. Принципи зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
89. Природно-ресурсний потенціал України: його оцінка та вплив на економічний розвиток та зовнішньоекономічні зв'язки країни.
90. Регіональне-інтеграційне спрямування міжнародної економічної діяльності України.
91. Регіональні відміни зовнішньоекономічної діяльності в Україні: чинники розвитку.
92. Рівні міжнародних економічних відносин (міжнародні економічні контакти, взаємодія, співробітництво, інтеграція).
93. Світова організація торгівлі (СОТ) та її роль у глобальній економічній політиці. Україна в СОТ.
94. Співвідношення індустріального, аграрного секторів економіки і сфери послуг в Україні та високорозвинених країнах світу: порівняльний аналіз.
95. Співробітництво України з групою Світового банку та МВФ.
96. Спільні підприємства в Україні.
97. Україна в міжнародних організаціях.
98. Україна на світовому ринку послуг.
99. Україна на світовому ринку туристичних послуг.
100. Україна на світовому ринку транспортних послуг.
101. Україна та ЄС: проблеми та перспективи взаємовідносин.
102. Україна у світовому виробництві продовольчої продукції.
103. Мотивація інтернаціоналізації господарської діяльності.
104. Причини появи міжнародних компаній. Місце ТНК в міжнародному бізнесі.
105. Загальна характеристика, сутність та ознаки ТНК. Визначення транснаціональної корпорації, різні підходи до визначення ТНК. Критерії, що застосовуються для визначення ТНК.
106. Організація об'єднаних націй щодо діяльності ТНК. Індекс транснаціоналізації та порядок його обрахунку.
107. Критерії приналежності до ТНК. Етапи еволюції транснаціональної діяльності корпорацій та типів ТНК: пул, трест, концерн, конгломерат, холдинг, консорціум, картель, синдикат, транснаціональний стратегічний альянс (ТСА), сумісне підприємництво як організаційна форма інтеграції компаній
108. Класифікація ТНК за ступенем інтернаціоналізації: інтернаціональні корпорації, багатонаціональні (мультинаціональні) корпорації (МНК), глобальні корпорації.

109. Класифікація ТНК в залежності від принципів взаємовідносин материнської компанії з дочірніми підприємствами: етноцентричний тип, поліцентричний тип, регіоцентричний, геоцентричний.
110. Організаційно-юридична структура ТНК. Країна базування. Країна, що приймає. Класифікація закордонних підрозділів.
111. Основні типи організаційної структури ТНК: функціональна, продуктова, відокремлена, географічна, матрична
112. Сутність та характеристики середовища функціонування ТНК. Основні поняття та характеристики внутрішнього середовища функціонування ТНК. Параметри та характеристики зовнішнього середовища функціонування ТНК.
113. Відносини ТНК з країною перебування: переваги та недоліки
114. Еволюція організаційних форм ведення бізнесу та підходів до розробки і впровадження стратегій.
115. Елементи стратегічного вибору та розробка стратегії ТНК: чітке формулювання місії та мети, аналіз і діагностика внутрішнього та зовнішнього середовища, стратегічний вибір, розробка стратегії, впровадження стратегії, контроль за реалізацією стратегії.
116. Різновиди стратегій транснаціональних компаній. Глобальні стратегії; багатонаціональна стратегія та її адаптація до місцевих потреб, врахування умов ведення бізнесу в приймаючій країні та потреб її національного ринку.
117. Вплив використання методів стратегічного управління на результативність діяльності ТНК. Фактори розроблення ефективної стратегії.
118. Різновиди стратегії на вступ у ринок: стратегія низьких витрат; стратегія диференціювання товару; стратегія концентрації.
119. Стратегії виходу з ринку як різновид стратегій транснаціональних компаній. Мотиви та способи виходу з ринку. Процес прийняття рішення щодо вилучення внутрішніх інвестицій.
120. Характерні риси сучасної стратегії ТНК.
121. Структура управління ТНК як фактор реалізації стратегій ТНК.
122. Сутність та різновиди маркетингових стратегій ТНК.
123. Корпоративна стратегія щодо міжнародної експансії ТНК, її чинники та складові.
124. Сутність та фактори економічного механізму ТНК. Складові економічного механізму функціонування ТНК.
125. Організаційні та економічні методи оптимізації оподаткування транснаціональними корпораціями.
126. Податковий менеджмент ТНК та міжнародне позиціонування активів.
127. Вплив національного регулювання на функціонування економічного механізму функціонування ТНК. Способи обмеження трансферту фінансових ресурсів між підрозділами ТНК у різних країнах базування. «Блоковані фонди» ТНК та управління ними.

Фронтвані кредити. Непов'язаний експорт, примусове реінвестування прибутків.

128. Трансфертні ціни, їх сутність, характеристика, моделі та роль у економічному механізмі ТНК.
129. Наддержавне регулювання діяльності транснаціональних компаній. Еволюція регулювання діяльності ТНК на міжнародному рівні. Діалектика дво- та багатостороннього регулювання
130. Діяльність ООН з визначення правил поведінки ТНК. Комісія ООН з ТНК, розроблення Кодексу поведінки ТНК.
131. Політика ОЕСР з регулювання діяльності транснаціональних компаній
132. Особливості регулювання ТНК в Європейському Союзі.
133. Адаптація ТНК до умов наддержавного регулювання їхньої діяльності (захист, страхування, стимулювання іноземних інвестицій, державно-приватні компанії зі страхування іноземних інвестицій, Корпорація із захисту закордонних інвестицій (США), Корпорація з гарантій закордонних інвестицій (Велика Британія); система захисту іноземних інвестицій ТНК в інших країнах. Багатостороння агенція гарантування інвестицій (БАГІ)...)
- 134.** Цілі, методи та інструменти регулювання діяльності ТНК державами-реципієнтами. Різні моделі державної політики щодо допуску ТНК до національної економіки.

Рекомендована література

1. Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” // ВВР. – 1991. №29 (з подальшими змінами) (Сервер ВР України www.rada.gov.ua).
2. Бахченнова Н. В., Макуха С. М. Міжнародні економічні відносини / навч. посіб. / за ред. проф. Голикова А. П. – Х. : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2010. – 404 с.
3. Вирішення спорів у Світовій організації торгівлі [Текст] : [монографія] / Осика С. Г., Коновалов В. В. ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - К. : К.І.С., 2011. – 280 с.
4. Голиков А. П. Международная торговля (структура, география, тенденции). Учебное пособие. / Голиков А. П., Григорова Л. И. – Харьков : ХНУ, 2003. – 172 с.
5. Голиков А. П. Международные экономические термины: - Словарь-справочник. / Голиков А. П., Черномаз П. А. – К. : Центр навчальної та учбової літератури, 2008. – 368 с.
6. Голиков А. П. Региональная политика и экономическое развитие: европейский контекст: Учебное пособие / Голиков А. П., Казакова Н. А, Прав Ю. Г. – Харьков : Экограф, 2009. – 240 с.
7. Голиков А. П. Економіка України: навч. посіб. / А. П. Голиков, Н. А. Казакова, О. А. Шуба. – К. : Знання, 2009. – 286 с.
8. Гончаренко Н. І. Механізм входження України до світового ринку транспортних послуг / Н. І. Гончаренко // Вісник ХНУ Серія Економіка. – 2013. – №1047. – С. 158-163.
9. Гончаренко Н. І. Напрямки розбудови політики транскордонного співробітництва України з Євросоюзом у контексті євроінтеграційних спрямувань України / Н. І. Гончаренко // Вісник ХНУ. Серія Міжнародні відносини. Економіка. Туризм.– 2013. – №1042. - С. 7-10.
10. Григорова-Беренда Л. І. Теорія і практика зовнішньої торгівлі : навчальний посібник / Л. І. Григорова-Беренда, М. В. Шуба. – Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2016. – 136 с. (Режим доступу: <http://dSPACE.univer.kharkov.ua/handle/123456789/12492>)
11. Григорова-Беренда Л.І. Україна в системі світогосподарських зв'язків: дистанційний курс. // Навчально-методична праця. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017.
(Режим доступу: <http://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1498>)
12. Григорова-Беренда Л.І., Карпенко К.Г. Приватизація стратегічних об'єктів державної власності в країнах ЄС: досвід для України //Матеріали XI науково-практичної конференції молодих вчених «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин» 25 березня 2016 року. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. – стор. 107-112.
13. Григорова-Беренда Л.І., Ліу Тхай Тхань В`ет. Інвестиційна привабливість регіонів України: галузеві зміни. // Матеріали XIII науково- практичної конференції молодих вчених «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин» 30 березня 2018 року. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. – стор. 79-84.
14. Григорова-Беренда Л.І., Поліванцева А.С. Зовнішня торгівля України. //Матеріали X науково-практичної конференції молодих вчених «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин» 3 квітня 2015 року. - Харків: ХНУ ім. Каразіна, 2015. – стор. 306-310.

15. Григорова-Беренда Л. И. Международные экономические санкции в отношении РФ и их влияние на интеграционные процессы в странах ЕАЭС (Евразийский Экономический Союз) [Электронный ресурс] / Л. И. Григорова-Беренда // Эффективна економіка. – 2015. – № 9 . – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nayka.com.ua/>
16. Гриффин Р. Международный бизнес. 5-е изд [Электронный ресурс] / Р. Гриффин, М. Пастей / Пер. с англ. под ред. А.Г. Медведева. – СПб.: Питер, 2010. – 1088 с. – Режим доступу: <http://institutiones.com/download/books/1013-mezhdunarodnyj-biznes-mba.html>
17. Грищенко Є.С., Скоробогатова Н.Є. Теоретичні аспекти визначення сутності міжнародної економічної інтеграції [Електронний ресурс] // Економічний аналіз. – 2016. – Т. 24. – №1. – С. 16-21. – Режим доступу: [file:///C:/Documents%20and%20Settings/User/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/1107-5527-1-PB%20\(1\).pdf](file:///C:/Documents%20and%20Settings/User/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/1107-5527-1-PB%20(1).pdf)
18. Дахно І.І. Міжнародне економічне право. — 3-тє вид., перероб. і доповн. Навчальний посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 304 с
19. Дерід І.О., Кальченко В.Ю. Перспективи підвищення рівня життя населення Південно-Африканської Республіки в контексті членства в БРІКС. Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». 2019. Вип. 9. С. 27-34. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=VKhMv_2019_9_5
20. Дмитриев В. Н. Правовое регулирование внешнеторговых сделок: Учебное пособие для студентов экономических факультетов. / Дмитриев В. Н. – Х. : ХНУ имени В.Н. Каразина, 2008. – 60 с.
21. Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції : навчальний посібник / І. Ю. Матюшенко, С. В. Беренда, В. В. Резніков. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 496 с.
22. Європейська економічна інтеграція. Модуль 6 : навчальний посібник / Стрельцов В.Ю. ; За заг. ред. М. Бойцун, Я. Мудрий, О.М. Рудік . – Харків : Магістр, 2009 . – 145 с.
23. Костюнина Г.М. Интеграционные процессы в Африке: история и современный этап. Российский внешнеэкономический вестник.2016. №4. С. 34-50. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/integratsionnye-protsessy-v-afrike-istoriya-i-sovremennyyu-etap>
24. Лук'яненко Д. Г. Економічна інтеграція та глобальні проблеми сучасності. Навчально-методичний посібник. / Лук'яненко Д. Г.– К. : КНЕУ, 2005. – 206 с.
25. Матюшенко І. Ю. Інвестування (в контексті міжнародної інтеграції України) : навч. посібн. / І. Ю. Матюшенко. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2013. – 396 с.
26. Матюшенко І. Ю. Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції : навч. посібн./ І. Ю. Матюшенко, С. В. Беренда, В. В. Резніков. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. – 504 с.
27. Международное экономическое право: Учебник / В.М.Шумилов. – М: ЮРАЙТ, 2014. – 612 с.
28. Международное экономическое право: учебное пособие/ под редакцией А.Н. Вылегжанина.- М.:КНОРУС, 2012.- 272 с.

29. Методичні рекомендації до підготовки і проведення комплексного державного екзамену за фахом «Міжнародні економічні відносини» (для студентів спеціальності 8.03020301 – «Міжнародні економічні відносини», ОКР магістр). /А.П. Голиков, Л.І. Григорова-Беренда, Н.І. Гончаренко, В.І. Сідоров – Харків, ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 24 с.
30. Мировое хозяйство и международные экономические отношения: Учебное пособие / Под ред. Голикова А. П. и др. – Симферополь, СОНАТ, 2003. – 432 с.
31. Мисько О.Н. Международная экономическая интеграция.– СПб: Университет ИТМО, 2015. – 174 с.
32. Міжнародні економічні відносини: підручник / за ред. А.П. Голикова, О.А. Довгаль. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 464 с.
33. Назаров М.І., Макаренко О.Я. Сучасний стан інтеграційних процесів у світі [електронний ресурс]. // Економіка і суспільство. – 2018. Вип. 18. С. 57-65. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/18_ukr/9.pdf
34. Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України : Підручник./ Новицький В. Є. – К. : КНЕУ, 2003 – 948 с.
35. Ожигина В. В., Шкутько О.Н., Петрушкевич Е.Н. Международная экономическая интеграция : [учебное пособие для учреждений высшего образования по специальностям "Мировая экономика, "Маркетинг", "Международные отношения", "Логистика", "Коммерческая деятельность на внешнем рынке"] под ред. В. В. Ожиговой. Минск : БГЭУ, 2017. 431 с.
36. Опришко В.Ф. Міжнародне економічне право і процес: [моногр.] / Віталій Федорович Опришко. – К.: Парламентське вид-во, 2014. – 518 с.
37. Оцінка наслідків членства України у Світовій організації торгівлі: моногр. / за заг. ред. проф. М.О. Кизима, проф. І.Ю. Матюшенко. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2014. – 212 с.
38. Ромашкин Т.В. Становление и развитие ТНК в условиях глобализации. – Саратов: ООО Издательский центр «Наука», 2016. – 160 с.
39. Світова економіка – підручник /за ред. А.П. Голикова, О.А. Довгаль. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 268 с.
40. Світова економіка : Підручник / А. С.Філіпенко, О. І.Рогач, О. І.Шнирков та ін. – К. : Либідь, 2007. – 640 с.
41. Світовий банк [електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.vsemirnyjbank.org/>
42. Резніков В.В. Формування комплексного підходу щодо вдосконалення державного регулювання механізму міжнародної інтеграції України. Харків: Екограф, 2011. – 168 с.
43. Транснаціональні корпорації/ І.О. Давидова, К.Ю. Величко, О.І. Печенка–Харків: Видавництво «Форт», 2018. – 175с.
44. Транснаціональні корпорації: особливості інвестиційної діяльності : Навч. посіб./за ред. С.О. Якубовського, Ю.Г. Козака, Савчук О.В. – К.: ЦНЛ, 2006
45. Філіпенко А. С. Глобальні форми економічного розвитку: історія і сучасність. / Філіпенко А. С. – К. : Знання, 2007. – 670 с.
46. Філіпенко А. С. Міжнародні економічні відносини: теорія: Підручник для студ. екон. спец. вищ. навч. Закл. / Філіпенко А. С. – Київ : Либідь, 2008. – 408 с.
47. Хаустова В. Є., Григорова-Беренда Л. І. Оцінка та діагностика зовнішньоекономічної безпеки України: Монографія. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2013. – 192 с.
48. Черномаз П. А. Международный маркетинг: Учеб. пособие. / Черномаз П.

- А. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2008. – 232 с.
49. Чубарев В.Л. Міжнародне економічне право: підручник / В.Л. Чубарев. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 368 с.
50. Шуба Е. А. Международные финансы. Учебное пособие. / Шуба Е. А. – Харьков : ХНУ. 2008. – 226 с.
51. An official website of the European Union [electronic resource]. – Regime of access: https://eeas.europa.eu/ru/eu-information-russian_ru
52. BEICS Information Portal [electronic resource]. – Regime of access: <http://infobrics.org/>
53. Leader Transnational Cooperation Guide / European Commission Agriculture and Rural Development [electronic resource]. – Regime of access : <http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/fms/pdf/2A9A7348-B2CD-A9FB-620D-67CE880700D6.pdf>

Інформаційні Інтернет-ресурси

1. Информационный портал Евразийского экономического союза .URL: <https://portal.eaeunion.org/ru-ru/public/main.aspx>
2. Світовий банк. URL: <https://www.vsemirnyjbank.org/>
3. An official website of the European Union. URL: https://eeas.europa.eu/ru/eu-information-russian_ru
BRICS INFORMATION PORTAL. URL: <http://infobrics.org/>

Затверджено на засіданні
кафедри міжнародного бізнесу та
економічної теорії 29 вересня 2020 року.